

**LIÊN MINH
KHOÁNG SẢN**

Quyền tiếp cận thông tin về Khoáng sản nhìn từ Nghị định 164/2016/ ND-CP, trường hợp nghiên cứu tại Hà Giang

Cao Hồng Kỳ, Liên hiệp các Hội KH&KT Hà G.

Hà Giang, ngày 28 tháng 9 năm 2018

NỘI DUNG

1. Quy định của pháp luật về công khai thông tin trong lĩnh vực khoáng sản.
2. Thực thi về quyền tiếp cận thông tin của người dân trong lĩnh vực khai thác khoáng sản tại Hà Giang.
3. Thuận lợi, khó khăn trong thực hiện quyền tiếp cận thông tin trong lĩnh vực khai thác khoáng sản tại cơ sở.
4. Một số kiến nghị, đề xuất với Trung ương và tỉnh.

1. Quy định của pháp luật về công khai thông tin trong lĩnh vực khai thác khoáng sản

Hệ thống pháp luật nhà nước đã ban hành đầy đủ các quy định về CKMB thông tin trong lĩnh vực khai thác khoáng sản, cụ thể:

1. Quyền lợi của địa phương và người dân địa phương nơi có khoáng sản được khai thác được quy định tại [Điều 5 Luật Khoáng sản năm 2010](#); [Điều 15, 16 Nghị định 158/2016/NĐ-CP](#) ngày 29/11/2016 của Chính phủ quy định chi tiết thi hành một số điều của Luật Khoáng sản.
2. Quy định công khai, hình thức công khai thông tin về quản lý, sử dụng phí BVMT đối với khai thác khoáng sản; trách nhiệm của các cấp, ngành về công khai thông tin liên quan đến phí BVMT được quy định tại [Điều 8, 10 Nghị định 164/ 2016/NĐ-CP](#) ngày 24/12/2016 của Chính phủ về phí BVMT đối với khai thác khoáng sản.

3. Quy định về công khai ngân sách nhà nước (NSNN), giám sát của cộng đồng được quy định tại [Điều 52 Nghị định số 163/2016/ NĐ-CP](#) ngày 21/12/2016 của Chính phủ quy định chi tiết thi hành một số điều của Luật NSNN;
4. Quy định về công khai danh mục các chương trình, dự án sử dụng vốn ngân sách nhà nước được quy định tại [Điều 11, 12, Điều 13 Thông tư 343/2016/TT-BTC](#) ngày 30/12/2016 của BTC hướng dẫn thực hiện công khai NSNN đối với các cấp.
5. Thông tin về quản lý, phân bổ và sử dụng vốn ngân sách nhà nước; danh mục dự án, chương trình đầu tư công được quy định tại [Điều 17, Điều 18 Luật Tiếp cận thông tin 2016](#).

2. Thực thi về quyền tiếp cận thông tin trong lĩnh vực khai thác khoáng sản tại Hà Giang

- Hệ thống pháp luật của nhà nước đã có đầy đủ các quy định về quyền được thông tin; Các cơ quan nhà nước (CQNN) có trách nhiệm phải công khai tất cả thông tin liên quan đến công tác quản lý, trừ các thông tin thuộc diện bảo mật. Xong thực tế, việc thực thi trách nhiệm công khai thông tin của các CQNN chưa nhiều, việc tiếp cận thông tin (TCTT) của người dân do các CQNN nắm giữ vẫn rất khó khăn, đặc biệt trong lĩnh vực đất đai, đền bù GPMB và công tác thu - chi nguồn thu phí BVMT trong khai thác khoáng sản (KTKS) tại cơ sở.
- Thực hiện dự án “Tăng cường giám sát thực thi chính sách BVMT trong lĩnh vực KTKS tại tỉnh Hà Giang”. Kết quả thực hiện tại 2 xã trong vùng dự án: Mậu Duệ (Yên Minh), Minh Sơn (Bắc Mê) cho thấy: Người dân địa phương hiểu biết được quyền của mình, nhưng mức độ tiếp cận quyền thông tin liên quan đến KTKS chưa được nhiều.

TT	Nội dung thực thi quyền tiếp cận thông tin tại xã Minh Sơn (huyện Bắc Mê)	Trước khi có dự án 2016	Sau khi có dự án 2018)
A	<i>Quyền lợi của người dân và quyền lợi của địa phương nơi khai thác khoáng sản</i>		
1	Quyền lợi của địa phương và người dân địa phương nơi có khoáng sản khai thác	100% không biết	Đã hiểu biết
2	Quyền được cung cấp thông tin về nguồn thu, phân bổ sử dụng nguồn thu phí BVMT cho địa phương nơi khai thác khoáng sản	100% không biết	Đã hiểu biết
3	Doanh nghiệp có trách nhiệm hỗ trợ công tác an sinh xã hội cho cộng đồng; và quyền được CKTT về nội dung, chương trình, kế hoạch thực hiện các dự án hỗ trợ cho cộng đồng nơi khai thác khoáng sản	100% không biết	Đã hiểu biết
B	<i>Trách nhiệm công khai thông tin (CKTT) của các cơ quan nhà nước trên địa bàn</i>		
1	Trách nhiệm công khai về kết quả thu, nộp phí BVMT đối với khai thác khoáng sản (Cục Thuế tỉnh)	Chưa công khai	Đã công khai trên Báo điện tử Hà Giang

TT	Nội dung thực thi quyền tiếp cận thông tin tại xã Minh Sơn (huyện Bắc Mê)	Trước khi có dự án 2016	Sau khi có dự án 2018)
2	Trách nhiệm CKTT của UBND huyện về danh mục các chương trình, dự án đầu tư cho xã Minh Sơn từ nguồn phí BVMT trong khai thác khoáng sản	Chưa công khai	Chưa công khai
C	<i>Trách nhiệm công khai thông tin của doanh nghiệp khai thác khoáng sản</i>		
1	Doanh nghiệp công khai thông tin các nội dung liên quan trong báo cáo ĐTM tại thôn, xã nơi khai thác khoáng sản	Chưa thực hiện	Đã thực hiện
2	Thông báo nội dung, chương trình, kế hoạch hỗ trợ công tác an sinh xã hội của doanh nghiệp đối với cộng đồng để người dân cử đại diện tham gia giám sát	Chưa thực hiện	Đã thông tin tới thôn, xã

3. Thuận lợi/khó khăn trong thực thi quyền TCTT liên quan đến lĩnh vực khai thác khoáng sản tại cơ sở

3.1. Thuận lợi

- Chính sách, pháp luật đã hoàn thiện: Luật Khoáng sản 2010 đã tạo hành lang pháp lý để thực hiện CKMB thông tin trong lĩnh vực KTKS, đặc biệt [Luật TCTT năm 2016](#) (Điều 17, 18) quy định cụ thể các nội dung và các hình thức CKTT; Tại [\(Điều 2 Nghị định số 13/2018/NĐ-CP](#) ngày 23/01/2018 của CP Quy định chi tiết và biện pháp thi hành Luật TCTT quy định cụ thể: Các CQNN có trách nhiệm cung cấp thông tin đầy đủ, chính xác, kịp thời cho cơ quan thông tin đại chúng những thông tin theo quy định của pháp luật; phải được công khai đảm bảo thông tin có thể được lưu trữ điện tử, phải được số hóa trong một thời hạn thích hợp và được mở cho mọi người tiếp cận (Điều 19, 20, 34).
- Tỉnh Hà Giang hiện nay 100% số xã có Internet và Cổng thông tin điện tử tích hợp với Cổng thông tin điện tử của tỉnh, của huyện nên thuận lợi cho người dân địa phương có thể tiếp cận thông tin liên quan đến KTKS.
- Có sự chỉ đạo quyết liệt của CP về xây dựng nhà nước kiến tạo, CKMB.

3.2. Khó khăn

- Một số cơ quan nhà nước, doanh nghiệp KTKS lợi dụng “bí mật kinh doanh”, “bí mật nhà nước” để cố tình bao biện không thực hiện CKMB thông tin về nguồn thu, phân bổ, sử dụng nguồn thu thuế và phí BVMT trong Khu thác khoáng sản.
- Nhà nước đã có Luật TCTT, Nghị định số 13/2018 ngày 23/01/2018 quy định chi tiết và biện pháp thi hành Luật TCTT quy định cụ thể trách nhiệm của các cấp, ngành, cơ quan, tổ chức thực hiện CKMB thông tin. Xong, hiện nay các bộ, ngành chưa ban hành Thông tư quy định về “Danh mục CKTT” nên một số Sở, ngành như sở TNMT chưa công khai thông tin hiện trạng môi trường KTKS để người dân địa phương tiếp cận thông tin”.
- Các văn bản pháp luật hiện hành chưa quy định hình thức xử lý vi phạm liên quan đến trách nhiệm bảo đảm quyền được thông tin/tiếp cận thông tin để đảm bảo tính thực thi quyền TCTT của người dân.
- Trình độ dân trí, nhận thức của người dân địa phương về quyền được CKMB thông tin, đặc biệt trong lĩnh vực khoáng sản còn hạn chế.

5. Một số khuyến nghị, đề xuất

Để khắc phục những hạn chế trong công tác quản lý tài nguyên khoáng sản, BVMT, thực hiện công khai minh bạch, thúc đẩy ngành công nghiệp khai khoáng nước nhà một cách bền vững, kiến nghị:

1. Chính quyền, các tổ chức cần quan tâm tiếp tục giúp người dân nâng cao năng lực, khả năng tiếp cận thông tin về CKMB nền hành chính, đặc biệt là CKMB thông tin trong lĩnh vực KTKS, phát huy vai trò giám sát, tăng cường tiếng nói của cộng đồng.
2. Đề nghị các bộ, ngành Trung ương sớm ban hành quy định “Danh mục thông tin phải công khai”, đặc biệt là công khai các thông tin cơ bản về dự án KTKS (gồm: diện tích, thời hạn, công suất, tình trạng, giấy phép; báo cáo ĐTM, nguồn thu từ khoáng sản, đóng góp của doanh nghiệp cho địa phương, đảm bảo quyền lợi cho người dân nơi có khoáng sản được khai thác).
3. Pháp luật cần có chế tài xử lý nghiêm minh đối với những hành vi vi phạm pháp luật trong lĩnh vực TCTT, vi phạm việc công khai thông tin.

Để khắc phục những hạn chế trong công tác quản lý tài nguyên khoáng sản và BVMT, thực hiện công khai minh bạch, góp phần thúc đẩy ngành công nghiệp khai khoáng nước nhà một cách bền vững, kiến nghị:

- 1) Chính quyền, các tổ chức cần quan tâm tiếp tục giúp người dân nâng cao năng lực, khả năng tiếp cận thông tin về CKMB nền hành chính, đặc biệt là CKMB thông tin trong lĩnh vực KTKS, phát huy vai trò giám sát, tăng cường tiếng nói của cộng đồng.
- 2) Đề nghị các bộ, ngành Trung ương sớm ban hành quy định “Danh mục thông tin phải công khai”, đặc biệt là công khai các thông tin cơ bản về dự án khai thác khoáng sản (gồm: diện tích, thời hạn, công suất, tình trạng, giấy phép; báo cáo ĐTM, nguồn thu từ khoáng sản, đóng góp của doanh nghiệp cho địa phương, đảm bảo quyền lợi cho người dân nơi có khoáng sản được khai thác).
- 3) Pháp luật cần có chế tài xử lý nghiêm minh đối với những hành vi vi phạm pháp luật trong lĩnh vực TCTT, vi phạm việc công khai thông tin.

- 4) Đề nghị Quốc hội, HĐND tỉnh cần tăng cường giám sát công tác thu, chi từ nguồn thu thuế, phí BVMT trong khai thác khoáng sản, đảm bảo thuế, phí BVMT phải được sử dụng đúng mục đích, hiệu quả cho người dân nơi KTKS; coi trọng CKMB và trách nhiệm giải trình là để quản lý hiệu quả hơn nguồn tài nguyên khoáng sản của đất nước.
- 5) Đề nghị Nhà nước xem xét điều chỉnh tăng mức thu thuế tài nguyên và phí BVMT nhằm đảm bảo tính hợp lý của các nguồn thu, tăng cường trách nhiệm BVMT của doanh nghiệp khai thác khoáng sản.
- 6) Chính phủ cần sớm quyết định tham gia Sáng kiến Minh bạch trong ngành công nghiệp khai khoáng (EITI) và thực hiện đầy đủ các tiêu chuẩn, quy định trong EITI góp phần thúc đẩy ngành công nghiệp khai khoáng nước nhà phát triển bền vững.

Xin trân trọng cảm ơn!